

A római állandó FAO képviselő és mezőgazdasági attasé 2011/2012 évi beszámolója

A beszámoló a 2011. augusztus 1. és 2012. július 30. közötti időszak legfontosabb eseményeit foglalja magába. A „Szakmai alapítás”-ban foglaltaknak megfelelően kiterjed az ENSZ római székhelyű nemzetközi mezőgazdasági szervezeteivel fenntartott kapcsolatokra, valamint az olasz mezőgazdaságra és a kétoldalú magyar-olasz agrárgazdasági együttműködésekre, kiegészítve a környezetvédelmi kérdésekkel.

1. Nemzetközi mezőgazdasági ENSZ szervezetek (FAO, WFP, IFAD)

A római székhelyű nemzetközi mezőgazdasági ENSZ szervezetekkel való kapcsolattartás, valamint ezek bizottsági és irányító testületi üléseire való felkészülés és az azokon való részvétel az állandó képviselő alapfeladata. Az ezekre való felkészülés fontos eleme a FAO képviselők részére rendszeresen tartott EU koordinációs egyeztetés, amely jórészt Rómában folyik. Ezeket egészítik ki a Brüsszelben tartott FAO-Agri munkacsoportülések, ahol a stratégiai, politikai kérdések kerülnek megvitatásra. Az EU egyeztető fórumain az elnökségi feladatokat a beszámolási időszakban Lengyelország illetve Dánia látta el.

Egy tágabb kört, Európa valamennyi tagállamát (ebbe a Szovjetunió összes utódállama is beletartozik) érintő fórum a FAO Képviselők Európai Regionális Csoportja, amelynek koordinációs megbeszélésein való részvétel szintén fontos, tekintettel arra, hogy a FAO tevékenysége Európában alapvetően az EU-n kívüli országokra koncentrálódik. Ennek a csoportnak az elnöke a beszámolási időszakban Csehország (2011. II. félév), illetve Dánia (2012. I. félév) állandó FAO képviselője volt.

1.1 Az ENSZ Mezőgazdasági és Élelmezési Világszervezete - FAO

A három római székhelyű mezőgazdasági ENSZ szervezet közül magyar szempontból legjelentősebb a FAO-val való együttműködés.

Az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) és a Magyar Kormány által kötött Megállapodás hosszabb távra meghatározza a Szervezettel való együttműködésünket. A FAO Európai és Közép-Ázsiai Regionális Hivatala, és a Közös Szolgáltató Központ Budapestre kerülését rögzítő dokumentum 2007. március 27-i aláírását követően megtörtént az említett FAO-hivatalok Budapestre költözése. A Regionális Hivatal 2007. szeptemberétől, a Közös Szolgáltató Központ (KSZK) pedig 2008. január 1-től zavartalanul dolgozik.

A beszámolási időszakban a FAO egyik legfontosabb eredménye az „**Önkéntes Irányelvek a földbirtok-politika, a halászati- és erdőgazdálkodás felelős irányításáról a nemzeti élelmezés-biztonság kontextusában**” (Voluntary Guidelines for the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries, and Forests in the Context of National Food Security - VGGT) szövegtervezetének lezárása és elfogadása volt. Az Irányelvek elsődleges célja, hogy olyan eszközt adjon a kormányok, döntéshozók kezébe, melynek segítségével megfelelő döntéseket tudnak hozni a földbirtok-politikát, a halászati- és erdőgazdálkodás

felelős irányítását illetően a nemzeti élelmezésbiztonság kontextusában. A dokumentumban külön fejezet foglalkozik a mezőgazdasági beruházások felelős, fenntartható, a szociális hatásokra érzékeny mederbe terelésével. Az Önkéntes Irányelvek az első globális érvényű javaslatcsomag, ami önkéntes ugyan, de általánosan alkalmazandó elveket és alapvető szabályokat fektet le a termőföldre, az erdők és halászati területek birtoklásával és eladásával kapcsolatban. A tárgyalásokon nem csak a FAO tagországok, de civilszervezetek, termelői szervezetek, magán szektor képviselői és más ENSZ szervezetek képviselői is aktívan vettek részt. Az Önkéntes Irányelvek szövegtervezetéhez fűzött közös európai uniós álláspont és tárgyalási mandátum kialakítása és jóváhagyása még a magyar elnökség koordinációja mellett történt, melyek alapját képezték az Európán kívüli régiók kulcsszereplőivel folytatott római egyeztetéseknek is. Magyarország aktívan, a „Friends of the Chair” tagjaként járult hozzá a tárgyalások eredményes lezárásához. A dokumentum hivatalos elfogadására a Világélelmezés Biztonsági Bizottság (Committee on World Food Security – CFS) rendkívüli ülésén, 2012. május 16-án került sor, ahol minden felszólaló hangsúlyozta, hogy az elfogadott Önkéntes Irányelvek csak akkor fogják tudni betölteni a szerepüket, ha azokat sikerül alkalmazni is. Ebben minden tagországnak nagy felelősége van.

Egy másik kiemelt eseménye volt a beszámoló időszaknak a **FAO 28. Európai Regionális Konferenciája** (ERC), mely 2012. április 19-20-án, Bakuban került megrendezésre.

A Regionális Konferencia miniszteri kerekasztal ülésén, melynek témája „Az Élelmezésbiztonsági politikák a régióban: Kihívások és kilátások – várható tendenciák 2050-ig” volt, Dr. Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter hangsúlyozta, hogy a globális élelmezés-biztonság megteremtésében kiemelt szerepe van a családi gazdaságok támogatásának és a helyi termelés, feldolgozás és értékesítés elősegítésének. Kiemelte a természeti erőforrásokkal – így a termőfölddel - való fenntartható gazdálkodás fontosságát, amely nélkül hosszú távon nem biztosítható megfelelő mennyiségben az egészséges élelmiszerek termelése. Mindezek szellemében a Magyar Kormány nevében üdvözölte az ENSZ döntését egy újabb nemzetközi év meghirdetéséről: 2014 a Családi Gazdálkodás Nemzetközi Éve lesz.

A hozzászólások alapján a Konferencia támogatta a FAO regionális Hivatalának azon elképzelését, hogy készítsen tanulmányt a régió élelmezési szokásainak megváltozásáról és a régióban még mindig fellelhető alultápláltságról valamint felhatalmazást adott arra is, hogy a helyes mezőgazdasági gyakorlat jó példáinak terjesztésével járuljon hozzá a növényvédőszeres használatának csökkentéséhez.

A Konferencia egyik legfontosabb eredménye véleményem szerint az volt, hogy meghatározta a régió prioritásait, melyet a következő 6 pontban fogadtak el:

- a. Az élelmezésbiztonság és táplálás (nutrition).
- b. Tanácsadás a kormányok részére a kis gazdaságok fenntartható hatékonyság növelésének támogatásának tekintetében.
- c. Természeti erőforrásokkal való gazdálkodás, a klímaváltozás okozta változásokat is beleértve.
- d. Állati, növényi és élelmiszer károsítók elleni védekezés.
- e. Tagországok politikai és intézményi támogatása regionális és globális kereskedelmi valamint szabványügyi testületekbe és regionális gazdasági szövetségekbe való belépéséhez.

- f. Alkalmazott tudományok segítségével globális és regionális közjavak támogatása és létrehozása az élelmiszer, mezőgazdaság és erdészet területén.

Több országot érintő napirendi pont volt a decentralizáció kérdése a régiókon belül. Jelenleg két fő FAO iroda működik a régióban (Európai és Közép-ázsiai Regionális Hivatal Budapesten és a Közép-ázsiai Alregionális Hivatal Ankarában). A Konferencia egyetértett azzal, hogy a régió két legrászorultabb országban, Kirgizisztánban és Tádzsikisztánban teljes körű FAO Képviselőt, valamint Moldovában és Üzbegisztánban helyettes FAO képviselői helyet hozzanak létre, feltéve, hogy az ehhez való anyagi fedezet biztosított. Ennek eldöntésének előkészítését a Konferencia a Program- illetve Pénzügyi Bizottság hatáskörébe utalta. Információink szerint Törökország javaslatot kívánt tenni a budapesti Regionális Hivatal Isztambulba való áthelyezésére. Ezt most budapesti és római előzetes tárgyalásokkal sikerült megakadályozni és török részről itt nem hangzott el ezzel kapcsolatos felszólalás.

A Regionális Konferencia alapvetően sikeresen zárult. A rendezvényre hivatalos 52 tagországból 46 vett részt, ezek közül 19 országból volt jelen miniszter, miniszterhelyettes vagy államtitkár.

A konferencia margóján Fazekas miniszter úr Graziano da Silva-val a FAO főigazgatójával, valamint észt, georgiai, azeri és kazah kollégájával tartott bilaterális találkozót.

A Regionális Konferencia ülését megelőzően, április 17-18. között, tartotta ülését az Európai Mezőgazdasági Bizottság (European Commission on Agriculture ECA), amely a Konferencia „elő-rendezvényeként” néhány szakmai kérdés áttekintése mellett tulajdonképpen a Regionális Konferencia előkészítő bizottságaként fogható fel. A következő négy évre az ECA Irányító Bizottságának elnökévé Hamar Balázst, Magyarország állandó FAO képviselőjét választották.

Jelenleg a FAO alkalmazásában vezetői minőségben hat magyar szakember áll: Kovács Mariann (Szervezeti Kommunikáció és Külkapcsolatok Irodája - 2009 április óta), Csóka Péter (Erdészeti Főosztály, 2010. március 15. óta), Petrics Hajnalka (Gazdasági és Szociális Fejlesztési Főosztály, Esély- és Társadalmi Egyenlőségi és Vidéki Foglalkoztatási Osztály, 2010. április 1. óta), Matók Hajnalka (Gazdasági Osztály, 2011. január 1. óta) és Nemes Noémi (Természeti Erőforrások Főosztálya, 2011. szeptember óta) a FAO római Főigazgatóságán, míg Lehel Szilvia (2011. szeptember óta) az Észak Afrikai Alregionális Hivatalban, Tuniszban dolgozik. A budapesti FAO Európai és Közép Ázsiai Regionális Hivatalnál 77, valamint a Közös Szolgáltató Központban 136 magyar alkalmazott dolgozik, de valamennyien a FAO general service staff részeként végzik munkájukat. Az egyes országok képviseltségének földrajzi megoszlására vonatkozó kalkulációban a general service staff és a field projects keretében foglalkoztatottakat azonban nem veszik figyelembe, s így Magyarország, mivel a 3-7 fő közötti kívánatos létszámot elérte, a megfelelően képviselt státuszban van. Ezzel jelenleg nagyon nehézé vált újabb magyar alkalmazottak felvétele.

1.2. Világélelmezési Program - WFP

A FAO és az ENSZ által 1963-ban létrehozott Világélelmezési Program (WFP) a világ legnagyobb élelmiszersegélyező szervezete. Alapfeladata a természeti csapások és/vagy háborús konfliktusok okozta rendkívüli, szükséghelyzetekben

humanitárius segítség nyújtása. A készpénz és természetbeni felajánlások összegyűjtése, az élelmiszerek beszerzése, a rászorulóknak részére való eljuttatása, szétosztása a tevékenységének legfontosabb részei.

A WFP ügyvezető igazgatói posztjára 2012 év elején Ban Ki-moon ENSZ Főtitkár, Ertharin Cousin-t (USA) nevezte ki. Cousin 2012. április 6-tól tölti be ezt a pozíciót.

Az ENSZ főtitkár közleménye szerint 17 jelentkezőt nyújtottak be a posztra, melyből az ENSZ és a FAO közösen választotta ki azt a három személyt, akit az ENSZ főtitkár és az akkori FAO főigazgatója (Jack Diouf) hallgattak meg. Etharin Cousin 2009 szeptember 30-tól a WFP ügyvezetői székének elfoglalásáig az USA nagykövete volt a római székhelyű ENSZ szervezetekhez. A jelenlegi igazgató előtt Josette Sheeran (USA) állt ezen a poszton, aki a szintén amerikai James Morris-t váltotta 2007-ben.

A WFP Irányító Bizottságának (EB) 2012. évi második ülészakát június 4 – 8. között tartották ahol először szerepelt az új ügyvezető igazgató ebben a tisztségében. Határozott fellépésével, világos elképzeléseivel rendkívül jó benyomást tett az ülésen résztvevőkre.

A WFP folytatja pár éve megkezdett politikáját, abban a tekintetben, hogy a beszerzéseit lehetőleg a válsághoz legközelebbi helyen teszik meg. 2011 során a beszerzések 22%-a származott LDC (Least Developed Countries) és 2%-a LIC (Low-Income Countries) országokból, de összesen 71% fejlődő országokból. Az első 3 ország a következő volt: Orosz Föderáció (10.97%), Indonézia (9.58 %), Pakisztán (6.51 %).

A WFP irányító testületében, a 36 tagú Végrehajtó Bizottságban (Executive Board) hazánk jelenleg nem tag, így annak munkájában megfigyelőként veszünk részt. A rotáció elvének figyelembe vételével a Kelet- Közép- Európai régiót (E-lista) jelenleg Szlovákia (2014. dec. 31-ig) valamint az ECOSOC döntése alapján újraválasztott Oroszország (2012. dec. 31-ig) és Csehország (2014. dec. 31-ig) képviseli. Egyre gyakrabban jelent nehézséget, hogy az Európai Unió tagjai nincsenek egy listán: a régebbi OECD országok a D listába, a volt szocialista országok az E listába tartoznak. Ennek megoldását már a magyar elnökségünk alatt is felvetettük, de ez egyelőre az Orosz Föderáció ellenállásába ütközött. A WFP Irányító Bizottságának ülései előtt a soros EU elnökséget ellátó tagország informális egyeztetéseket tart.

Az Európai Unió Római Delegációja továbbra is arra törekszik, hogy a három római székhelyű ENSZ szervezetben ő láthassa el a vezető szerepet. Erre jó példa, hogy a WFP Irányító Bizottságának (EB) 2012. évi második ülészakája előtt megegyezés történt, hogy az EU DEL / COM a COHAFÁ-n előkészített állásfoglalásokat az "I am speaking on behalf of the European Union." formulával olvassa fel. Ennek elfogadását hosszú viták előzték meg. Az ezt ellenző országok UK, NL és SE voltak, akik végül feladták ezt a pozíciójukat.

A D lista is készít külön felszólalásokat, azon pontoknál, ahol erre lehetőség van, az E lista európai uniós tagjai csatlakoztak a D lista állásfoglalásaihoz. Fordítva ez még soha sem fordult elő.

A szervezettel való kapcsolataink továbbra is jók és kiegyensúlyozottak. Együttműködéseink főbb területei: kommunikáció a WFP jobb megismertetése céljából Magyarországon, hazánk donor státuszának áttekintése és az erősítés lehetőségei.

Magyarország 2010-ig évi 65 ezer dollár összegű készpénz felajánlásával járult hozzá a WFP költségvetéséhez. Az összeg évtizedek óta változatlan volt, s míg kezdetben a kelet- és közép-európai országok sorában ez egy jelentős összegnek számított, addig ma az új EU tagországok között szinte sereghajtónak számítunk. 2011-ben végül már ez az összeg sem került befizetésre, helyette utólagosan 2012 elején 15 ezer dollárt utaltunk. A WFP-ben felajánlották, hogy lehetőség van kisebb összeg célzott felajánlására is. Hazánk idén már tudott is élni ezzel a lehetőséggel és egy kenyai projektre 35 ezer USD összeget ajánlottunk fel, mely a Külügyminisztérium keretéből történt kifizetésre.

A Világélelmészési Program alkalmazásában jelenleg nincs magyar tisztviselő.

1.3. Nemzetközi Mezőgazdasági Fejlesztési Alap - IFAD

A Nemzetközi Mezőgazdasági Fejlesztési Alap (International Fund for Agricultural Development – IFAD) az ENSZ által 1977-ben létrehozott szakosított szervezet, amely egyúttal a fejlődő országok mezőgazdasági- és vidékfejlesztési programjait finanszírozó nemzetközi pénzügyi intézet. A szervezet alapvető fontosságúnak tartja az ENSZ által megfogalmazott Millenniumi Fejlesztési Célok elérését, különös tekintettel az éhezők számának 2015-ig a felére történő csökkentését.

Magyarország a kelet- és közép-európai új EU tagországok közül 2011-ben elsőként csatlakozott a szervezethez (kivételt képez Románia, amely még a hetvenes években lépett be a szervezetbe). Az IFAD tagországok (hasonlóan a WFP-hez) csoportokba ún. listákba sorolva végzik tevékenységüket. Az „A” listához a donor OECD-országok tartoznak (jelenleg 22 ország, közülük 15 EU-tagország). A beszámolási időszakban sikerült elérni, hogy hazánkat felvegyék ebbe a listába. Ez tovább erősíti a Magyarország multilaterális elkötelezettségéről kialakult kedvező képet. A listába új tag felvételére az elmúlt 10 évben nem volt példa, annak ellenére, hogy volt olyan tagország (Ciprus), amely kezdeményezte a C listából való átsorolását az A listába, de a tagság ezt nem hagyta jóvá. A „B” listát eredetileg az OPEC országok alkották, ma ebbe a csoportba 12 ország tartozik. A kezdeti időszakban ez a csoport biztosította a befizetések nagyobb hányadát, mára a hozzájárulásuk mértéke jelentősen lecsökkent. A harmadik csoport a kedvezményezett, fejlődő országokból álló „C” lista 131 taggal, amelyhez Afrika (C1), Kelet-Európa, Ázsia és Óceánia (C2), valamint Latin-Amerika és a Karib-szigetek országai (C3) tartoznak.

Az A lista országai kis létszámú - 2, 3 maximum 4 tagországból álló- csoportok (constituency) tagjaként kerülnek be az IFAD irányító testületeibe. Magyarország 3. tagként a Francia-Belga csoporthoz csatlakozott.

Az IFAD általános megítélése – különösen az EU tagországok körében – kedvező (hatékony és rugalmas szervezet), pozitívabb a másik két, római székhelyű mezőgazdasági ENSZ szervezethez képest. Mind a Kormányzó Tanács, mind a Végrehajtó Bizottság működését egy sajátos, összetett szavazat-rendszer jellemzi. A szavazatok száma, amellyel egy adott ország rendelkezik, egyrészt a tagsági viszonyból ered, másrészt a hozzájárulás mértékétől függ. Ezzel a rendszer jóval nagyobb beleszólást biztosít a donorknak a szervezet döntéshozatalába, így az

európai hozzájárulások növekvő mértéke miatt Európának kellően nagy súlya van az IFAD szervezeti döntéseinek meghozatalában.

A kelet- és közép-európai új EU tagországok közül e fontos szervezethez elsőként történő csatlakozás Magyarország számára politikailag mindenképpen jelentős lépést jelentett. Nagyban növelte az ország presztízsét az EU más tagországai de más kontinensek országainak szemében is. Ez megnyitotta az elvi lehetőségét annak, hogy egy decentralizációs vagy szolgáltató tevékenységet kihelyező folyamat során Budapest, mint potenciális helyszín is szóba kerüljön. Emellett számos konkrét, rövidtávú előnnyel is jár a tagság (magyar szakértők alkalmazása a szervezetnél, a projektekbe technológiai és szolgáltatói beszállítások lehetősége, stb.).

A még nem tag OECD országok közül ezzel kivételesen olyan lehetőség áll előttünk, mely úgy teszi lehetővé a tagságunkat, hogy nem csak adunk, de kaphatunk is a szervezettől. A belépés előtti tárgyalások alapján Magyarország az első időszakban egy szimbolikus, százezer dolláros hozzájárulással járul hozzá IFAD költségvetéséhez. Az IFAD több évre szóló (általában 3-4 év) ún. feltöltési periódusokkal (*replenishments*) dolgozik. A következő feltöltési periódus 2013-ban indul, így ezt az összeget nem is kell azonnal, egy összegben befizetnünk, hanem ütemezhető (elhúzható) a teljes három éves feltöltési időszakra.

2. Az olasz mezőgazdaság helyzete, magyar-olasz mezőgazdasági kapcsolatok

Saverio Romano az előző olasz agrárpolitikai, élelmiszeripari és erdészeti miniszter 2011. március 23-án tette le esküjét. Kevesebb mint nyolc hónap múlva 2011. november 16-tól váltás történt és új olasz kormány állt fel. Az olasz mezőgazdasági minisztériumot belülről ismerő szakember került a tárca élére: Mario Catania szakterülete az európai Közös Agrárpolitika (KAP), mely témával 1987 óta foglalkozik (életrajzát lásd a mellékletben).

A miniszterváltás után is megmaradtak Olaszország korábbi prioritásai: KAP fenntartása komplex vidékpolitikai megközelítéssel, élelmiszer-biztonság, minőségi termelés, földrajzi eredetvédelem, multifunkcionalitás. Változatlanul működik az érdekegyeztetés folyamata (a tartományokkal, az agrár-érdekképviseletekkel, valamint az ágazati szakmai szervezetekkel).

Romano folytatta elődjei által megkezdett utat, és lépten-nyomon azt bizonyította, hogy az olasz agrár-élelmiszeripar a minőség, a biztonság és egészséges táplálkozás szinonimája. Ennek a kampánynak részét képezték többek között a földrajzi eredetvédett termékek nagy száma, a magas színvonalon megrendezett, nemzetközi szakmai kiállítások és a szakmai szervezetek „fogyassz olasz terméket” felhívásai valamint az, hogy a médiákban nagy hírveréssel számolnak be arról, ha a fokozott élelmiszerbiztonsági ellenőrzésen valamilyen külföldi termék akadt fenn. A hitelesség kedvéért néha olasz élelmiszerbotrányokról is szó esik, de az csak nagyon ritkán.

Catania fő tevékenysége a KAP reformjára terjed ki. Ehhez ért és mindent meg is tesz annak érdekében, hogy Olaszország ne legyen vesztese a KAP reformnak. Emellett ő is gyakran hangsúlyozza az olasz agrár-élelmiszeripari termékek kiválóságát is.

A 2010. évi 6. általános mezőgazdasági összeírás végleges adatait 2012. júliusban hozták nyilvánosságra. Az összeírás jól mutatja elmúlt tíz évben az olasz mezőgazdaságban végbement átalakulásokat, melyeket jelentősen befolyásolt a gazdasági válság, a mezőgazdasági termékek árának változékonysága, a KAP reformok és nem utolsósorban a környezeti fenntarthatóság elvei jelentette új kihívások.

Az összeírás legfontosabb adatai azt mutatják, hogy az elmúlt tíz év alatt 32,4%-kal csökkent a mezőgazdasági vállalkozások száma, jelenleg 1.620.844 aktív vállalkozást tartanak nyilván, de 44,2%-kal nőtt az átlagos méretük, elérte a 7,9ha-t. A hasznosított mezőgazdasági területek az ország területének 42,8%-át teszik ki (12,9 millió ha), ami 2,5%-kal kevesebb mint 2000-ben. A gazdaságok kb. 99%-a családi munkaerőt alkalmaz, valamint a gazdaságok vezetőinek 30,7%-a nő. Még mindig nagyon alacsony az olasz mezőgazdasági vállalkozások informatizáltsága: kevesebb, mint 4%-uk használja az internetet a növénytermelés és állattenyésztés irányításában és az adminisztratív kötelezettségek teljesítésére. 2010-ben először mérték fel a külföldi munkaerő alkalmazását a mezőgazdaságban. Az adatok szerint az olasz mezőgazdasági vállalkozások 103ezer külföldi munkást, ami a nem családi alkalmazottak 24,8%-át, illetve az összes mezőgazdaságban dolgozók 6,4%-át jelenti. 57,7%-uk EU tagországból érkezik, 42,3%-a EU-n kívüli országokból. A

biogazdaságok száma 44.455 (az összes mezőgazdasági vállalkozások 2,7%-a). A biogazdaságok 63%-a Dél-Olaszországban található.

Az olasz mezőgazdasági termelés értéke 2011-ben meghaladta a 51,9 milliárd eurót, mely 6,4%-os növekedést jelent az előző évhez képest.

2011-ben tovább nőtt az olasz mezőgazdasági külkereskedelem, melynek értéke az export esetében 30,5 milliárd euró (+8,5), míg import esetében 39,5 milliárd euró (+11,5 %) volt.

Az 5 legfontosabb olasz mezőgazdasági import termék 2010-ben

	Millió euró	részesedése az összes importból
Feldolgozott hal	1.675,8	4,23
Gabona alapú liszt és takarmány	1.333,0	3,37
Fagyasztott kagyló és egyéb tengeri állatok	1.306,3	3,3
Feldolgozatlan kávé	1.240,6	3,13
Búza	1.230,0	3,11

Forrás: INEA

Az 5 legfontosabb olasz mezőgazdasági export termék 2010-ben

	Millió euró	részesedése az összes exportból
Tésztafélék (nem tojás alapú)	1.370,3	4,49
Paradicsom konzerv	1.306,3	4,28
Eredetvédett vörös- és rosé borok (kiszerezelt)	1.223,9	4,01
Kakaó alapú édességek	1.116,0	3,66
Extraszűz és szűz olívaolaj	939,9	3,08

Forrás: INEA

Az Olasz Környezetvédelmi Alap (FAI) és a WWF 2012 elején „Ellopott föld, - utazás az eltűnő Olaszországban” címmel tanulmányt közölt miszerint az elkövetkező 20 évben a települések által elfoglalt földterület kb. 600ezer hektárral, azaz napi 75 hektárral fog növekedni Olaszországban. A tanulmány azt állítja, hogy az elmúlt 50 évben Olaszország településeinek területe 3,5-szerese lett, 1950-2000 közötti időszakban majdnem 600ezer hektárral (több, mint napi 33 hektárral és fejenként 366,65nm-rel) növekedett. Még azoknak a településeknek a területe is növekedett, több mint 800nm-rel lakosonként, amelyek az elvándorlás következtében elnéptelenedtek.

Egy másik problémát az engedély nélküli építkezések jelentik. 1948 óta 4,5 millió jogosulatlan építkezés történt, évente 75ezer, azaz napi 207 (!), melyet eddig három (1985-ben, 1994-ben és 2003-ban) *utólagos engedélyezési hullámmal* próbáltak kordában tartani.

Problémát jelentenek a külszíni fejtések is, melyek egyedül 2006-ban 375 millió tonna „hulladékot” és 320 millió tonna hasznos anyagot termeltek (agyag, mészkő, gipsz és díszkövek). A nagyberuházások pedig 84 védett területet, 192 uniós jelentőségű élőhelyet és 64 nemzetközi jelentőségű madárélőhelyet veszélyeztetnek. 2000 és 2010 között a mezőgazdasági üzemek területe 8%-kal, a hasznosított mezőgazdasági területek mérete pedig 2,3%-kal csökkent, míg a mezőgazdasági és állattenyésztő gazdaságok száma ebben az időszakban 32,2%-kal csökkent.

A termőföld más célra történő felhasználásának megfékezésére a FAI és a WWF különböző javaslatokat tesz a tanulmányban, mint pl. az új területrendezési tervekben szigorú korlátok bevezetése a további építkezésekkel szemben, a jogtalan építkezések káros hatásainak felmérése az ellenük való hatékonyabb fellépés érdekében, a földterületek újrahasznosításának előnyben részesítése nagyobb adóterhek kivetésével azokra, akik újabb földterületeket akarnak beépíteni, a földhasználat megváltoztatása csak akkor legyen lehetséges, ha az a környezetvédelmi, tájvédelmi, közlekedési célkitűzésekkel összeegyeztethető, stb.

Az Olasz Agrárgazdasági Kutató Intézet 2012. július 25-én kiadott tanulmánya is részletesen kitér erre a problémára. Ők azt is kiszámolták, hogy az elmúlt 10 évben elvesztett földterületen 10 millió tonna búzát lehetne megtermelni, ami már most hiányzik az olasz termelésből. Ha a trend nem változik és azonos ütemben folytatódik a termőföld veszteség akkor ez további 10%-os búza termés kiesést fog

jelenteni. A probléma komolyságát fokozza, hogy ugyan ezen időszak alatt Olaszország lakossága várhatóan 5%-kal fog növekedni. Jelenleg Olaszország önellátottsági szintje néhány fontos mezőgazdasági termékből a következő:

- Durumbúza: 62,7 %
- Búza: 44,6 %
- Burgonya: 77,3%
- Hüvelyesek: 33%
- Tej: 40,5 %
- Marhahús: 60,3%
- Sertéshús: 59%

Catania miniszter úr többször hangsúlyozta, hogy mindent megtesz, hogy ezt a problémát kezeljék és július végén ezzel kapcsolatos törvénytervezetet mutatott be a Slow Food kongresszusán.

Fontosabb események, kétoldalú együttműködések

A jelentési időszakban olasz-magyar mezőgazdasági viszonylatban két fontos látogatásra került sor.

Olaszország (és egyben Európa) legnagyobb mezőgazdasági szervezetével a Coldirettivel 2012. április 12-én magyar-olasz agroturizmus workshopot rendeztünk Rómában, melyen Jakab István a Magyar Országgyűlés alelnökének vezetésével 6 fős magyar csoport vett részt. A csoportban a Vidékfejlesztési Minisztérium Stratégiai Főosztálya, Vidékfejlesztési Főosztálya és a Nemzetközi Kapcsolatok Főosztálya részéről voltak résztvevők. A workshop célja az olasz rendszer komplex megismerése volt, melyet véleményünk szerint jól lehetne adaptálni a magyarországi körülményekre is.

2012. május 16-án Búsi Lajos, helyettes államtitkár találkozott Rómában az olasz társmisztérium vidékfejlesztési kérdéseivel foglalkozó munkatársaival. A fő témák az olasz állattenyésztés helyzete, állatlétszám, az eredet védett termékek elismertetésének eljárási rendje, a konzorciumok szerepe, a megújuló energia források a mezőgazdaságban és a biogazdálkodás voltak.

Az olasz állategészségügyi hatóságokkal, az Egészségügyi Minisztérium illetékeseivel, valamint az egyes tartományok, megyék UVAC irodáival (helyi állategészségügyi hivatalok) a munkakapcsolatunk általában véve jó, a viszonylag nagyszámú problémás eset ellenére. Az élő állat és húsfélék szállítása, kölyökkutya szabálytalan exportja, stb. témákban beérkező reklamációk intézése a Képviselőlet napi tevékenységének részét képezi. Az élő ló szállítmányokkal kapcsolatos problémák viszont kivételt jelentenek. Az olasz fél elsősorban adminisztratív akadályokra hivatkozva, felfüggesztette az emberi fogyasztásra szánt vágólovak fogadását, melyek többszöri levélváltás után sem oldódtak meg. Ez a probléma az MGSZH Állat-egészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóságához tartozik, ahol a kapcsolattartó személy Dr. Burucs Balázs. A probléma megoldásához természetesen minden segítséget megadunk (kapcsolattartás, levelek fordítása, válaszlevelek sürgetése, stb.).

Kétoldalú kereskedelem

Hosszú évek óta Olaszország a magyar export szempontjából Németország után a második helyet foglalja el. 2008-ig a kétoldalú forgalom évente 10-15 százalékos növekedést mutatott. Ez a tendencia 2008-ban megtört, majd 2009-ben kissé vissza is esett. A kétoldalú kereskedelem növekedése 2010-től annak ellenére következett be, hogy az olasz gazdaság továbbra is recessziós problémákkal küzd. A forgalom növekedése egyértelmű bizonyítéka annak, hogy az olasz cégek Magyarországot, a magyar vállalatokat természetes partnerüknek és versenyképes beszerzési forrásnak tekintik.

A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek területén eddig még a válság sem hatott negatívan az olasz piac fogyasztására, ami ebben a szektorban vagy szinten maradt, vagy egyenesen mérsékelten növekszik. Ez a szektor várhatóan megtartja súlyát az exportban és a forint árfolyam miatt megfelelő nagyságú árualap megléte esetén még növekedést is eredményezhet.

Az importot illetően Olaszországból származik a mezőgazdasági gép importunk jelentős része, továbbá jelentős a gyümölcs (szőlő, kiwi, őszibarack) és a feldolgozott élelmiszerek (kávé, palackos bor, olíva olaj, üdítő italok, stb.) importja. Az a tendencia, hogy az élelmiszerimportunk évente hozzávetőlegesen 25 százalékkal folyamatosan nőtt, 2010-ben már megfordult.

A nagyobb hozzáadott értéket képviselő, feldolgozott termékek, élelmiszerek exportja nem növekedett a kívánt mértékben. Ezen mindenképpen célszerű lenne változtatni, s a feldolgozott, kiszerezelt élelmiszerek, ezen belül is a tipikus, hagyományos magyar specialitások (libamáj, szalámi, bor, paprika, méz stb.) exportjának arányát növelni az összes agrárkivitelen belül. Ezen termékek kivitelében olasz piaci jelenlétünk az elmúlt tíz évben jelentősen visszaesett, elsősorban a tudatos agrár-külgazdasági stratégia hiánya és hazai árualap problémák miatt.

Irodánkat időnként megkeresik magyar mezőgazdasági cégek, akik olasz export lehetőségek iránt érdeklődnek. Ezeket a megkereséseket minden esetben megosztottuk a kereskedelmi kirendeltségeinkkel.

3. Összegző észrevételek, javaslatok

1. A FAO-val aláírt Megállapodásban foglalt, még nem teljesített kötelezettségek (Letéti Alapok, Partnerségi Keret megállapodás,) pontos és következetes végrehajtása alapvető fontosságú. Politikai hozadékként tovább erősíti hazánk hitelességét és elősegíti a hosszabb távú gazdasági előnyök érvényesülését.
2. Rendkívüli, stratégiai jelentőségű lenne agrárexportunk szerkezetének a sok hozzáadott értéket tartalmazó feldolgozott termékek, magyar specialitások felé való átalakítása. A megkeresések megválaszolásában hatékonyan segítene egy adatbázis létrehozása.
3. Olaszországot (az agrárexportunkban elfoglalt vezető pozíciója miatt is) javaslom kiemelt piacként kezelni, és figyelembe venni az AMC és egyéb külpiaci promóciós források szétosztásakor.
4. IFAD-hoz való csatlakozásunk előnyeinek kihasználásához rendkívül fontos, hogy egy magas szintű látogatást készítésünk elő egy IFAD szakértői csoport meghívásával. Az IFAD-ban 2013-ban februárban lesz a következő elnökválasztás, melyen indul a jelenlegi elnök is.

Róma, 2012. július 28.

Készítette: Hamar Balázs római állandó FAO képviselő és mezőgazdasági attasé

Melléklet:

Mario Catania olasz agrárpolitikai, élelmiszeripari és erdészeti miniszter életrajza

2011. november 16-án tette le esküjét az új olasz kormány. Az olasz mezőgazdasági minisztériumot belülről ismerő szakember került a tárca élére. Mario Catania szakterülete az európai Közös Agrárpolitika (KAP), mely témával 1987 óta foglalkozik.

Mario Catania Rómában született 1952-ben. A római La Sapienza Egyetemen jogi diplomát szerzett.

1978. augusztus 1. óta, 33 éve dolgozik a minisztériumban. Az általános főosztályon kezdi munkáját, majd 1987-től a mezőgazdasági termékek piacvédelmi főosztályán szolgál, ahol a közös agrárpolitikával foglalkozik. 1989-től a főosztályon vezetői beosztásba kerül. Illetékességi területei közé először az állattenyésztés és a minőségvédelem tartoznak. Részt vesz az EU agrárminiszteri tanácsának munkájában és más hatáskörébe tartozó témákat tárgyaló közösségi üléseken.

1990-ben az EU olasz elnökségének idején az Unió tejtermelési és -feldolgozási munkacsoportjának elnöke. 1996-os olasz elnökség idején a SCA olasz szóvivője.

1996-tól mostanáig folyamatosan részt vesz az EU agrárminiszteri tanácsának munkájában és a közös agrárpolitika uniós tárgyalásain, valamint számos miniszteri utazás és nemzetközi tárgyalások alkalmával a mindenkori miniszter jobb keze.

1997. szeptemberétől Olaszország brüsszeli EU Képviselőtén szolgál és az intézményi és közösségi hivatalokkal tartott kapcsolatokért, valamint a mezőgazdaságot érintő közösségi jogszabályokról folyó tárgyalásokért felelős. Rendszeresen részt vesz az agrárminiszteri tanács és a SCA munkájában. Továbbra is a mindenkori miniszter segítője a közösségi és nemzetközi tárgyalások, találkozók során.

1999. december 1-től kinevezik a SCA olasz delegációjának vezetőjévé és szóvivőjévé. A 2003-as olasz EU elnökség idején a SCA elnöke.

2005-ben véget ér a brüsszeli olasz képviseleten tett szolgálata és a minisztériumba visszatérve a KAP tárgyalásokért és alkalmazásáért, valamint a nemzetközi egyezményekért felelős Agrárpolitikai Főosztály főosztályvezetőjének nevezik ki.

A 2008-ban átszervezett minisztériumban az EU politikai és Nemzetközi Piacpolitikai Főosztály élére nevezik ki. Továbbra is a SCA olasz szóvivője és a aktív résztvevője az agrárminiszteri tanácsnak.

2009. november 1-én az Európai és Nemzetközi Politikai Főigazgatóság élére állítják és ezzel a közös agrárpolitikán túl a halászati és halgazdálkodási politikáért is felelős.